

ČUDOREĐE, VJERA I OBITELJ*

Težište čudoredne snage hrvatskoga naroda leži u urednom vjerskom i obiteljskom životu.

(16. ustaško načelo)

Jakost jednoga naroda ne sastoji se samo u oružju niti u tvarnim dobrima: bilo to u broju njegovih članova ili u bogatstvu zemlje, bilo u napredku i visini znanstvenih ustanova ili u razvijenom narodnom gospodarstvu, jer sve to mnogo ne znači, ako ne počiva na čvrstom temelju, a to je *čudorednost*, bez koje bi se sve to jednog dana lako moglo srušiti. Uzmimo samo sadašnji rat. Svakome je jasno, da oružje, i vrst i množina istoga, igra veliku ulogu. Isto tako je jasno, da i vješti vojskovođe imaju velikog udjela pri pobjedi kao i brojčana snaga vojske. Ali ako taj vojnik nije čudoredno jak, on će izgubiti bitku. Zato se danas mnogo radi na tome, i vrši se velika promičba, da se moral naroda i vojske digne odnosno uzdrži na visini. To je nadasve potrebno. Komu to uspije, taj ne će bitke izgubiti, taj će sigurno ostati pobjednikom.

Čudoredna snaga jednoga naroda prvi je uvjet njegovoj slabosti i njegovu razvitku, njegovoj samostalnosti i državnosti. Čudoređe je temelj, na kojemu treba sve počivati. Što je čvršći i jači temelj, to će ciela zgrada biti solidnija. Narodi su u poviesti bili jači, u koliko su bili na većem stupnju čudorednosti, a propadali, kad je čudoredna snaga popustila. Dokaze za to pruža nam poviest u svim vjekovima, sa svim nestalim narodima i državama. Nema te materialne sile, koja može uništiti jedan narod, ako je on čudoredno jak. To je izkustvena činjenica, koju gledamo u prošlosti i vidimo u sadašnjosti.

Gdje je izvor i koji su glavni temelji čudoredne snage koliko pojedinca a toliko i celoga naroda?

Nisam pozvan, da dajem definiciju čudoređa, niti ću iznašati razne teorije o tome. Meni je glavno, da vidimo, koji je naš čin čudoredan, a koji nije, odnosno kada je čovjek čudoredan, a kada nije. Naš čin je čudoredan, ako ga smatramo dobrim, vrijednim,

* Dobrotom gospodina Ministra Postrojnika Dra Lovre viteza Sušića možemo ovdje u cijelosti doneti njegov govor održan prigodom III. tjedna hrvatske majke i djeteta. Tu se daje autoritativno tumačenje 16. ustaškog načela i izlaže način kako da se rieši jedno od gorućih pitanja današnjice: zdrava obitelj.

Uredništvo

poštenim. Kod nas se napose rieč pošten obično izjednačuje s riečju ćudoredan, dok nećudorednim, nepoštenim smatramo zao ćin.

Što je to, što kvalificira odnosno obilježuje naš ćin dobrim odnosno zlim? Mora postojati neko pravilo, nazovimo ga pravilom života, po kojemu se ti ćini ravnaju. Kao što kaŕemo za ćovjeka, da je normalan ili abnormalan, prema tome, da li ćini nešto u skladu s razumom ili ne, tako isto govorimo o nekom ćovjeku, da je ćudoredan ili nećudoredan prema tomu, da li se drži pravila života odnosno višeg ćilja, koji mu je sa životom dan, ili ne.

I životinje imaju svoj životni ćilj i vrše djela prema tomu ćilju, ali zato nisu ćudoredne ili nećudoredne. Kod njih pojam ćudoređa ne postoji, jer ćudoredni ćin sadrži u sebi dvije bitne oznake: *razumnost ćina*, da je naime ćovjek sviestan što ćini i *slobodu djelovanja*. Samo onaj ćin ljudskog djelovanja, koji je slobodno i sviestno izveden, te koji je u suglasju ili u protivnosti s pravilom života, bit će dobar ili zao. Prema tome i takovom djelovanju oznaćujemo i ljude ćudorednima to jest ećićki usklaćenima ili nećudorednima.

Kako mi upoznajemo pravilo života, taj viši zakon, te odakle znamo, da ono postoji? To nam otkriva naš razum, koji gleda, razabire, sudi i nuŕdno spoznaje višu svrhu života kao i to, da u svijetu vlada zakon, koga je postavio i u dušu našu usadio onaj, koji je sve stvorio, i uredio odnos stvari u svemiru, neko više biće, Bog. Razum upoznaje taj zakon i sudi, koliko se i kako ćin odnosi prema tomu vrhovnomu zakonu, koga je Bog postavio i usadio u našu dušu, sviest i savjest, a prema kojemu se sve usklaćuje. Kao što su prirodni zakoni temelj tvarnog svijeta, tako je i zakon Boŕji temelj ćudorednog života.

Ćovjek ne moŕe naime biti sam sebi svrhom a niti vrhovnim pravilom, po kojemu se sudi ćudorednost nekog ćina. Sva objektivnost ćudorednosti bi nestala, kada bi ćovjek sam sebi odrećivao, što je dobro a što zlo, bez obzira na vrhovnog zakonodavca izvan sebe. Njemu bi bilo mjerilo korist, trenutaćni uĕođaj, nešto što nema trajne vrijednosti, dobrote i istine, te bi se ćudorednost krojila kao odielo prema ukusu i modi. Dobrota i zloća moraju imati u svojoj biti uvijek iste znake. Kao što je ćovjek u svojoj biti uvijek isti, mora i bitnost, bitno svojstvo, ćovjećjeĕa ćina biti uvijek ista obzirom na ćudorednost. Toga pak nema bez nepromjenljivog i vjećnog zakona, koji stoji iznad ćovjeka, a po kojemu ćovjek ravna svoja djela. *Bez predpostavke, da postoji Bog, vrhovni zakonodavac, ne moŕemo govoriti o ćudorednosti a još manje je traŕiti.*

Kad ćovjek prekine veze s Bogom, nema više one duhovne osovine, oko koje se okreće ćieli njegov život, te pada strmoglavce povućen teŕinom svog egoizma u biedu svog ništavila. Ćovjeka mući nezasićna teŕnja za životom, kojoj on udovoljava leteći za zemaljskim dobrima i sjenama svoje fantazije. Više duhovne moći u njemu poćivaju kao u snu, a one nepromjenljive istine, bez kojih nema ćudorednog reda, gube svaku moć za ćovjeka. I sada u njemu

počimlje razorni proces, jer mu duša glada, a on nema hrane za nju. Da se uzdigne i uzdrži na čudorednoj visini, potrebna mu je snaga, koje nema njegova volja. On tada postaje plienom svojih strasti i požuda, koje mu oduzimlju svaki smisao za čast i slobodu savjesti.

Zato s pravom kaže *Schiller*: »Sve koleba, gdje vjere nema«. A *Plutarh* nam veli: »Lakše bi bilo sagraditi tvrđavu od pjeska u zraku, nego osnovati ljudsku zajednicu bez vjere u božanstvo«. *Goethe* u »Faustu« iztiče nam tu misao, kada u sebi usredotočuje vječnu čovjekovu borbu sa zlom i njegovu neprekidnu težnju za dobrom. Junak pokušava sve, ali pisac nalazi samo jedno rješenje, koje zadovoljava: u vjeri, u Bogu, koji vječnošću nagrađuje i kažnjava.

Svi znamo iz iskustva, da biti čudoredan nije lako. Stari paganski pjesnik *Ovid* kaže: »Video meliora proboque deteriora sequor.« Razum upoznaje dobro, ali ga volja ne sliedi, jer ga je teško vršiti, ako se ne osvrće na izvor morala, a to je Bog. Čudoredni život neprestano traži samoodricanje, velike napore i žrtve, a to je moguće jedino, ako imaju svoj osnov u Bogu. *Zato pravog čudoređa nema i ne može biti bez vjere.*

Danas svi proživljujemo krizu civilizacije i kulture i to zato, jer joj je predhodila kriza vjere, a s njom i kriza čudoređa. Sadašnje stanje čovječanstva jasno nam govori o tome. Uzrok svih nećaća suvremenog čovjeka leži u njegovom moralom padu. O tome su danas svi na čistu. Sve ekonomske i društvene razlike i sva društvena pokvarenost jesu plod čudorednog poimanja i djelovanja tako zvanog »modernog« čovjeka. Vjera je barometar, po kojemu možemo stalno suditi, kolika je čudoredna visina pojedinaca a prema tome i naroda. To tvrdimo, jer činjenice to dokazuju.

Ako je činjenično stanje takovo, onda ne smijemo zatvoriti oči, *onda moramo bez bojazni od prigovora staviti čudorednu snagu hrvatskog naroda na čvrsti temelj, a taj leži u uređenom vjerskom životu, kako je to Poglavnik ustanovio u Ustaškim načelima.*

Moglo bi se možda naći kakovo unutrašnje sredstvo, da se podigne duh naroda, ali on neće biti jak i stalan, ako ne bude duboko ukorienjen u čvrstoj vjeri u Boga. Lako je čudoređe propoviedati, ali bez pravog temelja teško ga je izpunjavati, bez one sankcije, koja daje svim ljudskim činima moralno obilježje; sankcije, kojoj ne može nitko izbjeći, bilo da za njegovo djelo netko zna ili ne zna; koja sigurno nagrađuje i kažnjava. Kada ne bi bilo te sankcije, koju jedino daje vjera u Boga, tada bi sudbina razbojnika i modernog prevaranta, kojemu je uspjelo pobjeći pred ljudskom kaznom, bila jednaka sudbini poštena i častna čovjeka. Onda bi svijest dužnosti izgubila svoju moć i snagu, a svijest koristi došla bi u prve redove, što bi značilo čudorednu propast.

Mi zato vodeći računa o budućnosti hrvatskog naroda i o njegovoj životnoj snazi podpunim uvjerenjem izpoviedamo i naglašujemo, kako je to u ustaškim načelima formulirano, da je

težište čudoredne snage hrvatskog naroda u urednom vjerskom životu.

Zato je nužno, da se u hrvatskom narodu uzpostavi onaj vjerski život, koji mu je kroz stoljeća davao ogromnu moralnu snagu, da nije klonuo. Koliko borbi, koliko nevolja i poteškoća su se kroz vjekove survale na naš narod! Nu on je izdržao častno i hrabro baš zato, jer je njegova čudoredna svijest bila na visini. Tu svijest mu nije dala moderna civilizacija već njegova vjera u Boga.

Pa i danas, u ovom strašnom krvavom obračunu, baš toj čudorednoj snazi našeg hrvatskog naroda i njezinoj vjerskoj podlozi imademo uvelike zahvaliti, da je odolio teškoj duševnom pritisku jake neprijateljske promičbe i pokazao nevideno junačstvo i djeđovsku borbenost. Baš u sadanjoj borbi imademo divnih dokaza, kako su nebrojeni pojedinci, jer su bili baš vjerski jaki, imali divnu moralnu snagu, da se herojski opru neprijatelju hrvatskog naroda, unutaranjem i vanjskom, i da mučenički dadu svoje živote u obranu Hrvatske Države i njezine samostalnosti.

Vjera u moralnom životu naroda igra veliku ulogu, koju ne može ništa zamieniti. Ona mu pokazuje putove, daje pobudu i nagradu za čudoredan život, kojemu se treba privikavati već od malih noću, a to se može jedino odnosno najuzpješnije u obitelji.

Tako smo došli do drugog glavnog temelja i čimbenika u stvaranju i oblikovanju čudoredne snage naroda, a to je *obitelj*.

Obitelj je primarna i glavna škola, u kojoj se pojedinac kao član svoje narodne zajednice odgaja i vježba u čudoređu i daje cijeloj narodnoj zajednici čudorednu snagu. *Zato Ustaški Pokret odnosno njegov osnivač Poglavnik postavlja težište čudoredne snage hrvatskog naroda ne samo u uređenom vjerskom životu kao takovu, već i u uređenom obiteljskom životu, gdje čudoređe poprima konkretne oblike.* Mi gledamo obitelj kao temelj života, temeljnu stanicu naroda i države. Zato joj moramo posvetiti posebnu pažnju. Važno je da znamo, što je za nas obitelj, koju funkciju treba ona vršiti i kako treba biti u njoj uređen život, koji jest i koji će zaista biti drugi najjači i najstalniji izvor čudoredne snage hrvatskog naroda.

Obitelj ima temelj u naravi čovjeka, u njegovom nagonu za održanjem ljudskog roda, i kao takova ona je životna zajednica između muža i žene i njihova poroda. Ona je priznata kao pravna cjelina, koja je povezana ženitbom i podrietlom, te su njezini pravni odnošaji uređeni u obiteljskom pravu. Iz prirodne svrhe ženitbe obzirom na rađanje i odgoj djece *obitelj je doživotna zajednica, pa je zato nužno, da ženitbena veza bude što stalnija i trajnija.*

Razstave brakova u povećanom broju i sklapanje t. zv. »divljih« brakova znak su moralnog padanja našega vremena, koje je ovu

svetu zajednicu ponizilo na najniži ugovor spolnog uživanja te tako počelo raztakati ovu primarnu ljudsku zajednicu u svojim temeljima. Ovakovo poimanje ženitbe priечи postizavanje glavnog cilja u obitelji, koja vjerna naravi te u podpunoj vjernosti biološkom i etičkom naravnom redu teži za što većim brojem djece, koja se osobito odlikuju zdravim svojstvima. U ženitbi treba sliediti biološki zakon a ne putenu strast bez obzira na taj zakon, kao što se mora paziti i na etički zakon, koji zabranjuje sve, što je protiv ćudoređa, bilo sa strane žene ili muža, kao što je napose: sprećavanje djece odnosno pometnuće i bolestno zaćeće.

Krivi sistemi, koji su našli svoj vrhunac u marksizmu, kojemu je cilj posve materialistički, uniformni, anacionalni i bezvjerski društvovni poredak, mogući su jedino kraj kolektiv-ćovjeka, u kojemu bi bio posve ubijen svaki osjećaj vlastitog mišljenja, htijenja, rada i ljubavi. Po marksizmu treba zato obitelj, koja teži za osobnim pravom pojedinca, usklaćenim međusobno vrhovnim probitkom narodne zajednice, nemilice odklanjati i nadomjestiti prisilnim državnim ustanovama. Te su ideje pogibeljne isto kao i one biele kuge, koje treba svim silama pobijati i sprećavati njihovo razorno širenje, ako želimo dobro svom narodu. *Izopaćite obitelj, upropastili ste narod* i nitko i ništa niti imetak, niti odgojni zavodi, niti oružane snage niti ikoja vlast ne može suzdržati propast.

Ovakove su se ideje nažalost i kod nas širile, i bilo im je slobodno zalaziti i u naša sela, jer vlast, koja je to dopuštala, tućinska vlast, znala je, da će tako najlakše oslabiti ćudorednu snagu hrvatskog naroda. To je bio cilj njezin, jer je samo tako mogla doći do uspjeha. Zato su se te razorne ideje širile raznim plakatima, predstavama, slikopisima i kazalištima, knjigama i brošurama, novinskim oglasima i ćlancima, sa profesorskih stolica na sveučilištima i srednjim školama, gdje se forsirala koedukacija, a s tim i potajna slobodna ljubav, koja je imala najveći broj svojih pristaša baš kod srednjoškolske mladeži. Ćak u školskim knjigama sad jasnije sad prikriivenije, širila se ta nauka, a da ne govorimo o školskim knjižnicama, gdje ste mogli naći svu tu literaturu. *Svi ti ćimbenici danas, u našoj narodnoj državi, moraju obratno raditi promićući stvaranje obitelji na načelima etićkog zakona.* Mora se stvoriti javno mišljenje, koje će biti na strani zdrave obitelji, a to je dužnost tiska, pisaca i odgojitelja. Treba sve poduzeti, da se u hrvatskom obiteljskom životu sprieće sve štetne zaraze, i da se ljudi upute u *biološki i etićki zakon, koji mora ravnati ženitbenim životom.* Jer mali broj djece kao i ona zaostala i kržljava slabe snagu naroda, pa to treba onemogućiti svim sredstvima, koja se nalaze na raspolaganju. *Država je dužna, i ona će to učiniti, da omogući svim svojim državljanima, sposobnim za ženitbu, da istu sklope,* pružajući im pomoć u materialnom pogledu te osiguravajući im osnivanje i društvovnu zaštitu obitelji.

Treba naroćito podpomagati i uzdržati naše kućne zadruge, koje su se pokazale najsolidnijima u vršenju obiteljske zadaće

One su do sada pokazale svoju stalnost na ćudorednom i tvornom polju, te su bile zdenac, iz kojega je narod crpao najveću svoju snagu. One najlakše izpunjavaju prvi preduvjet zemaljskog obstan-ka, koji se sastoji u osiguravanju životnog prostora i životnih po-treba, bez kojih ćovjek ne može živjeti ni raditi. To mi jasno vi-dimo u onim krajevima hrvatske domovine, gdje su se takove za-druge uzdržale, da su *one bile najjaći oslonac u svakom nacional-nom radu i slobodne od svaćijeg tuđinskog upliva i pritiska.*

Svakoj obitelji treba osigurati preduvjete života: seljaćkoj, radnićkoj i građanskoj. Poslije ovoga rata, koji znaći opustošenje u svim pravcima, mi ipak možemo gledati u budućnost vedrim pogledom, jer ćemo biti svoji na svom, u svojoj slobodnoj nezavisnoj državi. Ne ćemo više morati raditi za drugoga, pa ćemo tako biti u stanju, da našem seljaku, tomu glavnom vrelu narodnog života i temeljnom stupu narodne i državne budućnosti, pružimo dovoljan prostor, da mu dademo potrebna pomagala, da sa svoje zemlje dobije sve, što mu je potrebno za život, te da svoje proiz-vode razumno izkoristi i zamieni za druge potrebštine. Kod nas se već misli na građnju seljaćkih domova iza rata, koji će odgovarati svim zdravstvenim i gospodarskim zahtjevima, i pružiti seljaku onaj prostor i ćistoću, koji su mu potrebni. Država u zajednici sa seljaćkim zadrugama složnim radom moći će ostvariti ćielu tu zamisao.

*Radnićko stanje poslije rata morat će se stalno poboljšavati. Naše radnićke kuće, koje smo započeli graditi, a koje uslied rat-nih potežkoća i potreba nisu svađdje dovršene, pokazuju pravi nar-crt, što Ustaški Pokret i naša državna vlada misle, i put, kojim u tom pogledu kani dalje ići. Društvoyno pitanje radnića već se temeljito rješava tako, da radnik neće biti više prepušten na milost i nemilost poslodavca, na način prijašnjeg kapitalistićkog izrabljiva-nja, već će taj odnošaj biti zakonom uređen u pravcu novog društvoynog gledanja izraženog jasno u Ustaškim načelima, prema kojima je radu kao glavnom ćimbeniku narodno gospodarske snage a dosljedno tome i radniku kao njegovom nosiocu priznato dostoj-no mjesto, te su radnik i poslodavac postavljeni na ravnu nogu pod vođstvom i trajnim nadzorom države, a za njihov međusobni od-nošaj mjerodavan je kao vrhovni zakon: *probitak narodne za-jednice.* Radniku mora biti priznata dostojna plaća za njegov sa-vjestan i koristan rad, da uzmogne izpuniti sve svoje dužnosti pre-ma obitelji tako, da one ne budu više *legla tjelesne i duševne tu-berkuloze*, kako je to nažalost u velikom ćielu za vrieme liberalno kapitalistićke vladavine bilo, a još je nažalost i danas.*

I građanska obitelj, *posebno ćinovićtvo*, mora imati dostoj-an materijalni položaj, da u svom zvanju i državnom poslu bude slobodno i neovisno, te se svom dušom uzmogne posvetiti svom pozivu i odgajati duševno i tjelesno zdravu djecu.

Obiteljski dodatci radnića i posebnićkih namještenika kao i državnih i samoupravnih ćinovića i namještenika, iako za sada

još nedostatni, *pokazuju put, kojim Ustaški Pokret i naša država kane ići u cilju podizanja i osiguravanja obiteljskog života.*

Na jednu stvar moramo osobito paziti, da naime žene i majke ne budu previše zaposlene radom izvan svoje kuće. Sav taj rad, ma da s jedne strane donosi gospodarstvu korist, s druge strane nosi veliku štetu, jer ženu i majku udaljuje od njezinog glavnog poziva, uslied čega slabi ženitbena veza, a djeca su prepuštena samima sebi i ulici, što je od velike štete za čudorednu snagu naroda.

Gospodarski sređena i društveno zaštićena obitelj imati će tako podlogu, da postane ono, što mora biti: jaka kulturna i duhovna stanica narodne zajednice.

*Obitelj u sebi sadrži sve ono, što je potrebno, da postane hram, u kojem su otac i majka svećenici, a djeca vjerni puk. Ne samo da se u tom središtu Bog časti, već je tu najbolja propovjedaonica, s koje govori ljubav majčinskog srдца i razum otca. Ona je škola, u kojoj se dobivaju prvi životni običaji, čudoredna pravila, koja se duboko zarezuju u mlada srдца željna znanja. I jer bitnost čudoreda nije u znanju već u djelovanju, obitelj postaje vježbaona, u kojoj diete vježbom nauči vršiti čudoredne čine i tako stiče potrebitu spremnost za dobro, liepo i pošteno. Iz nje, kao najvažnije odgojne zajednice, prelazi sva moralna moć, koju nose nova i mlada pokoljenja u javni i privatni život. Ona je tada, nazovimo je tako, *razsadnik mladih stabala*, koja u svom razvitku odkrivaju svoje dobre strane, koje se njeguju, kao i zle, koje se pobijaju i uništuju. *Obitelj je najjača zajednica*, jer je vezana čvrstim lancem krvi, te ju je teško uništiti. Njezina važnost je u tome, što posjeduje u svom odgojnom radu naravne sposobnosti, koje ne može dati ni jedna knjiga ni nauka. U njoj djeluju svjestno ili nesvjestno sakrivene moći, posebno moć ljubavi, koja stvara razumievanje i spremnost za žrtve te samopriegor. *U uređenoj obitelji sve su funkcije razdieljene i divno harmoniraju, divno se usklađuju bez pisanih zakona i naredaba.**

*Otac osjeća u sebi bez posebnog razmišljanja, skoro nagon-ski, dužnost zaštićivati, uzdržavati i zastupati svoju obitelj. On je glavar, koji vodi razborito, koji sudi pravedno bez paragrafa. Po tomu nikakvo čudo, da otac, iako nema škola, zna voditi svoju obitelj koji puta bolje nego koji učenjak. *Majka osjeća svu puninu svoga života u svojoj djeci. Nema toga pedagoga, ne znam kako učena, koji bi znao oblikovati dušu djeteta te gojiti i hraniti njegovo tielo kao majka. Njoj je sama priroda ulila stvaralačku moć, da gradi ognjište. Zato i kaže naš hrvatski puk, da žena drži tri ugla kuće. Svaki napredak djece roditeljima je svađdanja zahvala za njihov trud i patnje, što u njima stvara ugodnost i sreću, koja im daje nove snage. Po tome je razumljivo, da je obitelj najjedno-**

stavnije ali i najuspješnije mjesto čovječjeg duševnog i tjelesnog razvitka. Tu je polje, u kojemu se ta biljka, diete, duševno i tjelesno najbolje razvija, jer nalazi sve, što je potrebno. Presađena na drugo polje ona slabi i kržljavi, jer joj uvijek nešto fali. *I zato moramo promicati obiteljski odgoj, jer tu mladi čovjek sakuplja najviše čudoredne snage, koju kasnije troši u službi svoga naroda i države.*

Obitelj je prva zajednica, po kojoj čovjek ulazi u društvo, u svoj narod i u svijet uobće, ona je prasluka i uzor svake ljudske zajednice. Stoga punim pravom iztiču mnogi veliki socialni mislioci i radnici, da je *obitelj kolievka naroda, te da se sudbina naroda i države najvećim dielom pripravlja na obiteljskom ognjištu.* Uništavati obitelj, oduzimati roditeljima pravo na odgoj svoje djece, protivno je naravnom zakonu i štetno za narod.

Mi ne smatramo djecu monopolom države kao boljševici, već gledamo u obitelji temelj, na kojemu se gradi državna zajednica. Nu isto tako ne možemo i ne smijemo pustiti obitelj a napose djecu iz vida i nadzora te u potrebi i odlučnog zahvata sa strane države, kako je to bilo a i danas je u liberalno-demokratskim državnim sustavima. Roditelji nisu i ne mogu biti absolutni gospodari svoje djece. Jednako kao i kršćanstvo, tu misao divno izriče Muhamedova izreka »hadis« koja glasi: »Čovjek je pastir u svojoj obitelji i bit će odgovoran za svoje stado. Žena je pastirica u kući svoga muža, i bit će odgovorna za svoje stado.« Tu odgovornost nose roditelji za svoju djecu ne samo prema Bogu nego i prema svom narodu, čiji su oni članovi, a za koje također i u pogledu njihove djece mora postojati kao najviši zakon: *vrhovni probitak narodne zajednice, kojoj pripadaju i djeca.*

Država ne može i ne smije biti indiferentna prema obitelji. Ona je dužna posvetiti joj svu pažnju te svim sredstvima nastojati oko stvaranja i promicanja urednog obiteljskog života. Ali s druge strane država ima pravo tražiti, da roditelji svoju roditeljsku vlast ne zlorabe, te da svoju djecu doista odgajaju *čudoredno, društveno, nacionalno i državotvorno.* Naše hrvatske obitelji moraju napose razvijati u djeci ljubav za domovinu i državu, za svog Poglavnika, za svoju narodnu vlast, za svoju narodnu vojsku, svoje zakone. Hrvatske obitelji su dužne dizati svijest hrvatske narodne osebnosti i hrvatske narodne životne snage, odgovornosti i sposobnosti. *U krv i cijelo biće hrvatske djece mora ući hrvatska prošlost, pogotovo zadnjih osam stoljeća mučne borbe i krvave žrtve, a osobito zadnja najkrvavija ali i najslavnija stranica hrvatske poviesti: ustaška borba s Poglavnikom na čelu i pobjeda ostvarenjem hrvatske državne samostalnosti.* Cijelo biće djeteta mora prožeti Poglavnikova vjera i pouzdanje u životnu sposobnost i snagu te sigurnu budućnost hrvatskog naroda kao i osjećaj odgovornosti za održanje i izgradnju postignute države, odgovornosti prema vjekovima prošlosti i vjekovima budućnosti. *Novo hrvatsko*

pokoljenje mora biti nacionalno i državotvorno t. j. ustaško, odgojeno i izgrađeno tako, da bude dostojno i sposobno te spremno za veliku i častnu zadaću: čuvati, služiti, voditi i dalje izgrađivati Poglavinovu Hrvatsku, da bude vječna i sretna! U tom i takovom radu hrvatske obitelji pomagat će Ustaški Pokret i državna vlast, sudjelujući kod toga sa svim svojim ustanovama i sredstvima.

Svaka naša hrvatska obitelj mora biti država u malom, u kojoj se očinstvo afirmira te kao takovo upućuje na odgovornost i vladalačku vlast državnog poglavara. U materinstvu treba se viditi obveza i dužnost države, da se brine za tjelesne i duhovne potrebe svojih članova.

U nacionalno-odgojnom radu naše hrvatske obitelji imaju *divan uzorak i poticaj u prošlosti*, u starim hrvatskim napose zajedničkim obiteljima. I zaista, da danas nakon toliko vjekova imamo svoju državu, *da smo sačuvali svoju nacionalnu i državotvornu svijest, najveća je zasluga hrvatskih obitelji*, koje su kroz vjekove sačuvala narodne osobine, predaju, čast, jezik, kulturu i moral, iako su bile u borbi s daleko jačim protivnikom. Tu snagu hrvatska država ne smije i ne će niti u budućnosti prezirati ni prezreti već učiniti, *da taj nepresušni rezervoar bude čudoredno i tjelesno zdrav, iz kojega će se neprestano obnavljati, osvježivati i jačati hrvatski narod.*

Po svom poslanju *vjerske zajednice* imaju naročitu zadaću sudjelovati kod oblikovanja zdrave obitelji poučavajući narod živom rieči i pisanim slovom o svrsi i važnosti obitelji, upućujući na zdravi obiteljski život a osuđujući sve što smeta i prieči, da hrvatska obitelj bude zaista izvor čudoredne snage celog hrvatskog naroda.

Ustaški Pokret a prema tome i naša hrvatska državna vlada učinit će sve, da se obitelj a napose središte njezino: majka podigne *do one časti i vriednosti, koja joj pripada po njezinom pozivu*, poštujući očinstvo i materinstvo, pružanjem društvo-vne pomoći i zaštite pri sklapanju braka, radanju i odgajanju djece, osobito obiteljima s mnogobrojnom djecom. Država će uvijek davati prednost u namještenju kao i u snižavanju poreza otčevima, koji svojom očinskom brigom jačaju čudorednu snagu svoga naroda, a *posebnu će pak brigu poklanjati majkama-udovama i siročadi*, da je spasi, odgoji i učini vriednim narodnim članovima.

Tako će hrvatska država unapređujući vjerski život i osnivanje zdravih i čudoredno jakih obitelji i osiguravajući njihov obstanak i izvršavanje njihove uzvišene zadaće *najsigurnije učvrstiti svoje temelje i budućnost narodne zajednice, kojoj će iz takovih obitelji vječno priticati nova i velika moralna i tvarna snaga.*

Taj put pokazuje 16. ustaško načelo. *A prema ustaškim načelima mi gradimo i mi ćemo bez obzira na sve poteškoće naš narodni i državni život konačno izgraditi.*

Dr. Louro vitez Sušić,
ministar postrojnik.